

NAVODILA

V preteklem tednu ste spoznali Avstro-Ogrsko in cesarja Franca Jožefa. Ogledali ste si krajšo dokumentarno oddajo in upam, da vam je bila v pomoč pri razumevanju učne snovi.

Danes nadaljujemo in spoznali boste, kako se je uveljavljala splošna volilna pravica; v nadaljevanju pa boste spoznali še politično dogajanje na Slovenskem, saj se je krepila zavest o enotnosti slovenskega prebivalstva, krepilo se je narodno gibanje ... nastale so čitalnice, krepilo se je taborsko gibanje...

①

→ Prepiši v svoj zvezek:

ŠIRITEV DEMOKRACIJE

1. Po letu 1870 so v večini držav zahodne in srednje Evrope uvedli ustavno ureditev in parlamentarno demokracijo. Zakone je sprejemal voljeni parlament, vlada in vladar sta jih izvrševala. Sodstvo je skrbelo za izvrševanje zakonov in kaznovanje.
2. Splošna volilna pravica za vse polnoletne moške je bila najprej uvedena le v Franciji, drugod je bila omejena s premoženjem ali izobrazbo. Tako so lahko volili in sodelovali v politiki le polnoletni moški, ki so bili dovolj premožni in izobraženi.
3. V začetku 20. stoletja se je splošna volilna pravica počasi uveljavila tudi v ostalih evropskih državah. Ženske dolgo niso imele volilne pravice. Prve so si jo priborile ženske na Finskem.
4. Boj za oblast je postajal vse hujši. Vrstile so se strankarske spletke, umazane igre in podtikanja. Ob zmagi strank, ki so jih podpirali nižji sloji, so le-te sprejemale zakone tudi v korist delavcev in kmetov.

Oglej si posnetek na povezavi spodaj:

- <https://www.kolosej.si/filmi/film/sufrazetke/>

②

1. Odpri učbenik, stran 72 – 73, **preberi** besedilo in vire, **dobro si oglej** slikovno gradivo.
2. **Pozorno preberi**, kaj je tvoja naloga v **naslednjih dveh tednih** (4 ure). Začneš danes, 26. 5.,

končati pa moraš naslednji torek ali najkasneje v petek, 5. 6. 2020.

ZA RAZUMEVANJE DANAŠNJE UČNE SNOVI:

• **Na spodnji povezavi si oglej:** *19. stoletje, 5. del: Slovenci po letu 1848, tabori, čitalnice, politične skupine*

<https://youtu.be/z3ReRUKvNJU> (12:43)

Posnetek govori o staroslovincih, mladoslovincih in prvih političnih strankah na Slovenskem, kulturnem razvoju slovenskega narodnega vprašanja, taborih in čitalnicah.

Pozorno prisluhni, lahko si tudi kaj zapišeš.

V zvezek napiši naslov ...

SLOVENSKO NARODNO GIBANJE ...

→ Prepiši v svoj zvezek:

1. V slovenskem narodnem in kulturnem gibanju sta se v prvi polovici 19. stoletja izoblikovala dva kroga ljudi: Prešernov in Bleiweisov. Prvi so dajali poudarek kulturi za uveljavitev slovenstva, drugi pa gospodarskemu napredku.
2. Prešeren je s svojo poezijo postavil slovenščino ob bok evropskim jezikom, Janez Bleiweis je z izdajanjem Kmetijskih in rokodelskih novic poskrbel za napredek kmetijstva in obrti.
3. Tudi za časa absolutizma so se mnogi slovenski izobraženci zavzemali za uveljavitev slovenskega jezika. Najbolj vnet je bil prav gotovo škof Anton Martin Slomšek. Leta 1851 je bila ustanovljena Mohorjeva družba (založba za leposlovne knjige).
4. Po obnovi političnega življenja leta 1861 so po mestih ustanavljali čitalnice, ki so ohranjale slovensko besedo in kulturo v mestih. Ustanovljeno je bilo Dramatično društvo, Slovenska matica (založba za znanstveno literaturo) in telovadno društvo Sokol.
5. Leta 1867 so Slovenci prvič dobili večino v kranjskem deželnem zboru. Vrstila so se množična politična zborovanja na prostem - tabori, kjer so zahtevali Zedinjeno Slovenijo.
6. Slovensko narodno gibanje pa ni bilo enotno. Razcepljeno je bilo na klerikalce (staroslovenci) in liberalce (mladoslovenci). Klerikalci so ustanovili Katoliško narodno stranko

- KNS (kasneje preimenovana v SLS). Liberalci so ustanovili Narodno napredno stranko - NNS. Delavci so ustanovili še Jugoslovansko socialdemokratsko stranko.

③

Pri odgovorih na vprašanja si pomagaj z interaktivnim učbenikom na povezavi spodaj.

Interaktivni učbenik za zgodovino v 8. razredu na povezavi:

https://www.ucimte.com/?q=interaktivni_ucbenik_prost_dostop/1000158 (str. 142 – 147)

→ Odgovori na vprašanja v svoj zvezek:

1. Čemu so bile namenjene ČITALNICE? Pojasni.
2. Katera čitalnica na Slovenskem je bila največja in je imela največji vpliv?
3. Kakšen je bil pomen TABORSKEGA GIBANJA za Slovence? Pojasni pomen.
4. Koliko taborov je bilo organiziranih med letoma 1868 in 1871?
5. Kje in kdaj je bil organiziran prvi tabor na Slovenskem? K čemu so pozivali organizatorji taborov?
6. Opiši **trialestično** in **preporodovsko** zamisel jugoslovanskega vprašanja.
7. Jugoslovanska ideja? Pojasni.
8. Zakaj je jugoslovanska ideja dobila veliko privržencev med Slovenci?

V drugem tednu (11. teden): **Odgovore na vprašanja poslikaj in pošlji v pregled.**

ZA RADOVEDNE V BRANJE (tiste, ki želite vedeti več):

Polanci so zavrteli raglje, 7. del:

- <https://4d.rtv slo.si/arhiv/ozemlje-na-prepihu/123516432>